

надіяти ся на других. Кождий був відданий на ласку своїх власних сил. Сам оден, вільний від обовязків і без оборони він му їв провадити боротьбу проти всіх.

Якраз тому підчас капіталізму людський сьвіт нагадує сьвіт хижих звірів, і якраз тому буржуазні дарвіністи гляділи за образом (тином) людського життя серед звірят, що живуть самітно. Їх власний досвід спонукав їх до сего. І головний їх блуд лежить в тім, що они вважали капіталістичний устрій за вічний. Відносно, які існують межі капіталістичною конкуренційною системою і звірятами, що живуть осібною, в слідуючій спосіб описав Енгельс в своїй книжці "Проти-Дірінг" (Те саме можна знайти в Енгельсовім "Утопійний і научний соціалізм").):

"Вкінці модерна індустрія і утворене сьвітового ринку зробили боротьбу всесьвітною і надали їй нечуваних досі сил. Природні або штучні пригідні або непригідні обставини для продукції тепер рішають про існуване або загибель не лише поодиноких капіталістів, але також цілих індустрій і народів. Того, який паде в боротьбі, без милосердя відкидають на бік. Се є Дарвінова боротьба за існуване перенесена з сьвіта звіринного межі людній з збільшеною жорстокістю".

Щож властиво веде боротьбу в капіталістичній конкуренції, від чийого удосконалення залежить побіда?

На першім місци стоять технічні знаряди, машини. Тут знова має примінене закон, що боротьба веде до удосконалення. Машина удосконалена в більшій степені відносить побіду над менше удосконаленою машиною; в той спосіб менше корисні струменти нищать ся, і техніка в шалено скорім темпі веде до щораз то більшої продуктивности. Се є приновлене дарвінізму до людського суспільства. Особливою прикметою капіталізму є, що тут є приватна власність отже за кожною машиною стоїть оден чоловік, її властитель, за великою машиною стоїть великий капіталіст, за малою малій. Рівночасно з пораженом малої машини, гине малій капіталіст з своїми надіями і щастем. Ся боротьба є перегонати капіталу. Великий капітал є краще узброєний, він тому стає ся щораз то більшим. Ся концентрація капіталу підко-